

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО ПЕДАГОГИКА
КАТЕДРА „ТЕОРИЯ И МЕТОДИКА НА ФИЗИЧЕСКОТО ВЪЗПИТАНИЕ“

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Даниела Иванова Томова, доктор
на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
(Член на Научно жури с РЗ №165/29.01.2026 г.)

**ТЕМА: ФОРМИРАНЕ И ОЦЕНЯВАНЕ НА СПОРТНО-ТЕХНИЧЕСКИ УМЕНИЯ
ПО БАСКЕТБОЛ НА УЧЕНИЦИ ОТ ПРОГИМЕНАЗИАЛЕН ЕТАП (5-6 клас)**

Автор на дисертационния труд: Александър Георгиев Ангелов

Научен ръководител: доц. Валери Цветков, доктор

Общо представяне на процедурата на докторанта

Александър Георгиев Ангелов е докторант, редовна форма на обучение в катедра „Теория и методика на физическото възпитание“ при Факултета по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски“ Благоевград в докторска програма „Теория и методика на физическото възпитание и спорта“.

Висше образование ОКС „Бакалавър“ докторантът придобива - през 2014 г в ЮЗУ „Неофит Рилски“, специалност „Физическо възпитание и спорт“. През 2019 г се дипломира в магистърска програма „Физическо възпитание и спорт за изявени деца и ученици“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“. На 15.02.2022 г със заповед № 255 е зачислен за редовен докторант в докторска програма „Теория и методика на физическото възпитание и спорта“ На .07.02.2025 г. е отчислен с право на защита.

Александър Ангелов работи като учител по физическо възпитание и спорт в ПМГ „Акад. Сергей Корольов“ от 8 години. Докторантът освен педагогически, притежава и опит в резултат на богата спортна кариера като състезател по баскетбол в различни спортни клубове през годините: 2004 – 2009 в БК „Левски“;

България – БК „Левски“; 2008 – Трето място на Държавно първенство – БК „Левски“; 2006 – 2007 – Национален състезател, Национален отбор на България БК „Миньор 2015“. С този отбор печели 5 поредни първи места в ББЛ (3 сезона – Дивизия Б, 2 сезона – Дивизия А. През периода 2012 – 2013 е състезател, на на представителния отбор на ЮЗУ „Неофит Рилски“. През 2024 г печели второ място на Националното първенство по баскетбол 3x3 с отбора на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Член на Управителния съвет и съосновател на БК „ПИРИН 1970“

Актуалност на дисертационния труд

Повишаване ефективността на учебния процес по физическо възпитание е перманентно условие за научните търсения на спортните педагоги. Оценката е показател за резултата от обучението, което се отразява чрез образователния компонент на процеса и формирането на спортно-технически и тактически умения, знания и компетентности от изучаваните спортове в училище и чрез възпитателния компонент за развиване на двигателни способности. Активното участие на учениците и мотивацията им за участие в уроците е предпоставка за успешна реализация на целта и задачите в урока. Интересът на учениците в урока се провокира чрез използването на разнообразни средства и методи в процеса на обучение. Обучението по баскетбол в училище е регламентирано чрез Държавния образователен стандарт по предмета „Физическо възпитание и спорт“. Учениците изучават технически елементи от играта в начален етап на основната образователна степен и усвояването продължава до завършването на средна образователна степен. В тази връзка темата на дисертационния труд е актуална и значима за теорията и методиката на физическото възпитание.

Представяне на труда и оценка на съдържанието

Дисертацията е оформена в книжно тяло с обем от 165 страници, от които 146 основен текст, съдържащ 24 таблици и 78 фигури, 10 страници използвана литература, както и 9 страници приложения. В структурно отношение трудът е построен правилно, съобразно изискванията, като включва увод, три основни глави, четвърта глава - изводи и препоръки, използвана литература и приложения.

По отношение на структуриране и оформяне, обем и логическа последователност на изложението предложението дисертационен труд отговаря на основните изисквания за такъв род разработки. Във въведението докторантът представена идейната концепция на изследването, която посочва изследователските цели и предпоставката за реализирането им.

В първа глава, която е с обем от 41 страници са използвани 115 източника, от които 43 източника на кирилица, 72 на латиница и 10 интернет източника Александър Ангелов е представил теоретичната постановка на проблема.

В различните параграфи (подглави) са изложени исторически данни за произхода на баскетбола, характеристика на играта и нейното значение за развиване на двигателни качества, практикуване и социално значение. Основно място заема представянето на учебния предмет „Физическо възпитание и спорт“, анализът на учебните програми и мястото на баскетбола в задължителна област „Спортни игри“. Обобщено е представено съдържанието на обучението по баскетбол в начален и прогимназиален етап на образование, съобразно държавния образователен стандарт в отделните класове.

Акцентът в тази подглава е върху необходимостта от прилагането на подходящи методи и средства в обучението за повишаване на ефективността му. Подборът им зависи от квалификацията на учителя и непрекъснатия му стремеж към усъвършенстване на учебния процес. Игровите ситуации и игровият метод се използват в обучението на спортните игри. Проучен е опитът на специалисти относно важността на вариативността при формиране на двигателните умения и тяхното устойчиво проявление в състезанието.

В следващите параграфи е направен анализ на учебният процес за формиране на спортно-технически умения, навици и компетентности от баскетбола; физическа дееспособност, наречена кондиционна подготовка и връзката с формираните спортно-технически умения, съобразно възрастовите особености на учениците. Кондиционната подготовка разглежда силата, бързината и издръжливостта. Докторантът в детайли разглежда и координационните способности, както и факторите, от които зависи развитието им в контекста на учебно-тренировъчния процес по баскетбол. Последните подглави разглеждат

оценката и оценяването като фактор за отчитане резултатите от обучението в училище.

В разработването на тази част на труда е направено компетентно проучването на изследователската проблематика в необходимия научен стил. Първа глава логично завършва с формулирана от докторанта научна хипотеза, която твърди, че „прилагането на експериментална (авторска) методика, включваща адаптирани упражнения и игрови метод в обучението по баскетбол, води до по-висока ефективност в усвояването на спортно-техническите умения при учениците от 5.–6. клас.

Във втора глава „Научно-методически параметри на изследването“ в обем от 47 страници са представени целта и основните задачи, етапи на изследване и методология. Посоченото описание на предмета, обекта, целта, задачите, са формулирани ясно в контекста на изследователските намерения на докторанта. Контингента на изследване, както и приложените методи са предпоставка за обективен анализ за реализирането на целта и задачите на труда. Контингентът на изследване от 104 ученика по 52 в ЕГ и КГ, разпределени по пол в отделните класове.

Подробно е представена организацията на изследването, отделните етапи и описание на двигателните тестове за измерване на физическата дееспособност и техника на изпълнение. В етап втори разработената система за оценяване е съобразена с учебните програми съобразно Държавния Образователен Стандарт по предмета.

В посочения инструментариум детайлно са описани спортно-техническите тестове и математико-статистическите методи. Особено внимание заслужават тестовете за формиране на основни спортно-технически умения от баскетбола..

За по-пълно и в детайли описание на педагогически експеримент трябва да се конкретизира учениците от контролната група по каква традиционна методика се обучават. Методическият план завършва с план за обучение в правилознание.

Изложението във втора глава в структурно отношение отговаря на изискванията и допринася за стойността на дисертационния труд.

Изложението на анализа на резултатите в глава трета, в обем от 59 страници. В тази част са представени резултатите от извършения голям по обем изследователски труд. Третата основна глава се състои от четири подглави, като всяка една от тях включва подточки и представя реализирането на съответната задача на изследването в дисертационния труд. В първа подглава са анализирани резултатите от изследване мотивация на участие на учениците в уроците.

Във втора подглава са анализирани резултатите от проведенния спортно-педагогически експеримент, заслужава внимание определянето надеждността на използваните спортно-технически тестове: совалково бягане; совалково бягане с водене на топката; подаване в мишена; стрелба от близко разстояние и бърз пробив със стрелба в коша. Дискутират се резултатите от антропометрично изследване и двигателно тестиране за определяне нивото на физическа дееспособност.

В трета подглава докторантът представя анализа на резултати от спортно-педагогическия – формиращ експеримент. Трябва да се отбележи умението за интерпретиране на получените резултати при формиране на спортно-техническите умения на учениците от пети и шести клас в ЕГ и КГ. Констатираната статистическа достоверност при по-голяма част от изследвания в показателите за техническо изпълнение и времетраене в полза на учениците по пол в ЕГ спрямо тези на КГ доказват ефективността на приложената експериментална методика. Показател за ускореното усвояване на уменията показва по-голямо съкращение на времето при изпълнение и стабилизиране на двигателния навик. Върху това намалено времетраене за изпълнение трябва да се акцентира при анализа на ефективното изпълнение. При анализа на резултатите за стрелба от близко разстояние изпълнено в условието на състезанието трябва да се допълни комбинирането на игровия и състезателния метод при прилагане на експериментална методика. Докторантът използва в своята методика добре е да го опише. Логично динамиката на получените резултати в отделните тестове при момчетата и момичета доказва ефективността на приложената експериментална методика. Затвърдяването на вариативни комбинации и използването им в игрови условия е цел на обучението в техниката на спортните игри. От получените

резултати е видно, че през по-голямата част учениците формират устойчиви основни комбинации, намиращи израз в определените тестове.

Заслужава внимание допълнителното изследване на вътрегрупова динамика (с. 93, 97, 98, 105, 109, 110, 114, 126) при интерпретиране на получените резултати от формиращия спортно-педагогически експеримент в подкрепа на повишаване резултатите на момчетата и момичетата от експерименталната и контролни групи.

В резултат от вътрегрупия анализ е видно, че при контролните групи редукцията на тези показатели е по-слабо изразена, което показва, че подобрението при тях се дължи предимно на общ тренировъчен ефект, без ясно очертан процес на стабилизиране и оптимизация на техниката.

Получените данни подкрепят приложимостта на методиката като ефективно средство за развитие на скоростно-координационните умения, които имат ключово значение за успешното овладяване на баскетболната игра в прогимназиалния етап.

Чрез статистическият анализ се подкрепя достоверността на резултатите. В края на експеримента се анализират връзките между отделните показатели и увеличаване на взаимодействията между отделните тестове на изследвания контингент.

Приложен е корелационен анализ, за да се установят зависимостите между изследваните променливи. Достойнство на дисертационният труд е направеното в края на третата глава обобщение на всички получени резултати, което дава възможност за комплексната им оценка и тяхната значимост в теоретичен и практически план. Тя същевременно е основа за направените изводи и насоки за приложението им в практиката.

Представляват интерес получените резултати и тяхната интерпретация. В следствие на приложената методика и използвани адаптирани игри и състезателни упражнения са констатирани повишаване на резултатите – подобряване на стойностите във всички шест технически теста. В III.3.4. параграф са представени нормативни скали за оценяване за учениците от пети и шести клас, разграничени по пол, което и основен принос на дисертационния труд.

Дисертационния труд завършва направени изводи и са формулирани препоръки, които произтичат от реализирането на формулираните задачи и са вследствие от направения анализ, като дават отговор на формулираната научна хипотеза.

От всичко казано до тук следва де се посочат следните основни **приноси** за практиката:

1. Разработена е и апробирана авторска методика за обучение по баскетбол в прогимназиален етап, на основата на игровия метод и адаптирани упражнения.
2. Представен е модел (система) за оценяване на спортно-техническите умения от баскетбола на учениците от 5 и 6 клас основан на стандартизирана тестова батерия, нормативни таблици и количествени критерии, който минимизира субективния фактор при оценяването.
3. Разработен е практически инструментариум за учителите по физическо възпитание и спорт в обучението по баскетбол.

Приносите на дисертационния труд имат както научно, така и научно-приложно значение и допринасят за обогатяване на знанията в областта на теорията и методиката на спортната тренировка.

Докторантът е представил три публикации, които са свързани с темата на дисертационния труд.

Авторефератът е изготвен, в съответствие с изискванията.

Дисертационният труд е проверен с антиплагиатска програма „Turneteen“.

Установено е 6% сходство в текста. До 20 % е разрешено съвпадение за допускане до защита по правилата на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

В **заключение** ще отбележа, че представеният за рецензия дисертационен труд „*Формиране и оценяване на спортно-технически умения по баскетбол на ученици от прогимназиален етап (5-6 клас)*“ е разработен на много добро научно ниво и има завършен вид. Анализът от направените изследвания и получени резултати обогатяват теорията и практиката на

физическото възпитание и спорта. Актуалността на изследвания проблем, както и рализираното изследване и формулирани изводи и препоръки за практика ми дават основанието да гласувам положително и да препоръчам на членовете на научното жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Александър Георгиев Ангелов, редовен докторант в катедра „Теория и методика на физическото възпитание“ при Факултета по педагогика в ПН 1.3. Педагогика на обучението по..

10.02.2026 г.

Рецензент:

/доц. Даниела Томова, доктор/

REVIEW

by Assoc. Prof. Daniela Ivanova Tomova, PhD
on a dissertation thesis for the award of the educational and scientific degree "Doctor"
(Member of the Scientific Jury pursuant to Order No. 165/29.01.2026)

**TITLE: "FORMATION AND ASSESSMENT OF SPORTS-TECHNICAL
BASKETBALL SKILLS OF STUDENTS IN THE LOWER SECONDARY
EDUCATION STAGE (GRADE 5th-6th)"**

Author of the dissertation: Alexander Georgiev Angelov

Academic supervisor: Assoc. Prof. Valeri Tsvetkov, PhD

Notes on the procedure of the PhD student

Alexander Georgiev Angelov is a post-graduate student enrolled in the full-time program at the Department of Theory and Methods of Physical Education at the Faculty of Pedagogy at South-West University "Neofit Rilski" in Blagoevgrad, pursuing a doctoral degree in "Theory and Methods of Physical Education and Sport."

The post-graduate student obtained his bachelor's degree in 2014 at South-West University "Neofit Rilski," majoring in "Physical Education and Sport." In 2019, he graduated from a master's program in Physical Education and Sports for Gifted Children and Students at South-West University "Neofit Rilski".

On February 15, 2022, by Order No. 255, he was enrolled as a regular post-graduate student in Doctoral program " Theory and Methodology of Physical Education and sport . On February 7, 2025, he finished the program with the right to defend his thesis.

Alexander Angelov has been working as a physical education and sports teacher at the "Acad. Sergei Korolev" High School of Mathematics and Natural Sciences for 8 years. In addition to his teaching experience, he also has a rich sports career as a basketball player in various sports clubs over the years: 2004–2009 at BC Levski; 2006 – Bulgarian Champion – BC Septemvri; 2007 – Bulgarian Vice-Champion – BC Levski; 2008 – Third place in the National Championship – BC Levski; 2006–2007 – National player, Bulgarian National Team U16; 2010–2011 – Player, BC Rilski Sportist; 2017–2022 – Player, BC Minyor 2015. With this team, he won 5 consecutive first places (3 seasons – Division B, 2 seasons – Division A).

Between 2012–2013, he was a player on the team representing South-West University "Neofit Rilski." In 2024, he won second place in the National 3x3 Basketball Championship with the South-West University "Neofit Rilski" team. He is Member of the Management Board and co-founder of BC "PIRIN 1970."

Topicality of the dissertation

Improving the effectiveness of the physical education teaching process is a requisite condition for the scientific research of sports educators. Assessment is an indicator of learning outcomes, which are reflected in the educational component of the process and the development of sports-and-technical and tactical skills, knowledge, and competencies in the sports studied at school, as well as in the educational component for the development of motor skills. The active participation of students and their motivation to participate in classes is a prerequisite for the successful achievement of the lesson's goals and objectives. Students' interest in the lesson is stimulated through the use of a variety of means and methods in the learning process. Basketball training in school is regulated by the State Educational Standard for the subject "Physical Education and Sports." Students learn technical elements of the game in the early stages of primary education, and their learning continues until the completion of secondary education.

In this regard, the topic of the dissertation is relevant and significant for the theory and methodology of physical education.

Presentation and evaluation of the thesis content

The dissertation contains a total of 165 pages, 146 of which are main text with 24 tables and 78 figures, 10 pages of references, and 9 pages of appendices. In terms of structure, the thesis is organized in accordance with the requirements, including an introduction, three main chapters, a fourth chapter containing conclusions and recommendations, a bibliography, and appendices.

In terms of structure and layout, volume, and logical sequence of presentation, the proposed dissertation meets the basic requirements for this type of work.

In the introduction, the doctoral student presents the conceptual framework of the study, which outlines the research objectives and the prerequisites for their implementation.

In the first chapter, which is 41 pages long (115 sources, 43 of which - in Cyrillic and 72 - in Latin alphabet, and 10 - Internet sources), Alexander Angelov presents the theoretical framework of the problem.

The various paragraphs (subheadings) present historical data on the origins of basketball, characteristics of the game and its importance for the development of motor skills, practice and social significance. The main focus is on the presentation of the school subject "Physical Education and Sports," the analysis of the curricula, and the place of basketball in the compulsory area "Sports Games." The content of basketball

training in primary and lower secondary education is summarized in accordance with the state educational standard for each grade.

This paragraph emphasizes the need to apply appropriate methods and means in training to increase its effectiveness. Their selection depends on the teacher's qualifications and their continuous striving to improve teaching. Game situations and the game method are used in the teaching of sports games. The experience of specialists regarding the importance of variability in the formation of motor skills and their sustained manifestation in competition has been studied.

The following paragraphs analyze the learning process for the formation of sports-and-technical skills, habits, and competencies in basketball; physical capacity, called conditioning training, and its connection with the developed sports and technical skills, according to the age characteristics of the students. Conditioning training considers strength, speed, and endurance. The doctoral student also examines in detail coordination abilities and the factors on which their development depends in the context of the basketball training process. The last paragraph examines assessment and evaluation as a factor for reporting learning outcomes at school.

In developing this part of the work, a competent study of the research issues was carried out in the required scientific style. The first chapter logically concludes with a scientific hypothesis formulated by the doctoral student, which states that "the application of an experimental (author's) methodology, including adapted exercises and a game method in basketball training, leads to higher efficiency in the acquisition of sports and technical skills among students in grades 5-6.

The second chapter, "Scientific and Methodological Parameters of the Study," which is 47 pages long, presents the goal and main tasks, stages of research, and methodology. The description of the subject, object, goal, and tasks are clearly formulated in the context of the doctoral student's research intentions. The research contingent and the methods used are a prerequisite for an objective analysis of the achievement of the goal and tasks of the work.

The research sample consists of 104 students, 52 in the language high school and 52 in the control group distributed by gender in the individual classes.

The design of the study, the individual stages, and a description of the motor tests for measuring physical fitness and performance technique are presented in detail. In stage 2, the design of the assessment system is in line with the curricula in accordance with the State Educational Standard for the subject.

The specified tools describe in detail the sports and technical tests and the mathematical and statistical methods. The tests for developing basic sports and technical skills in basketball deserve special attention.

For a more complete and detailed description of the pedagogical experiment, it is necessary to specify the traditional methodology used to teach the students in the control group. The methodological plan concludes with a plan for teaching rules.

The presentation in the second chapter meets the requirements in terms of structure and contributes to the value of the dissertation.

The analysis of the results in the third chapter is 59 pages long. This part demonstrates the results of the extensive research work carried out. The third main chapter consists of four paragraphs, each of which includes subheadings and presents the implementation of the respective research task in the dissertation. The first paragraph analyzes the results of the study on students' motivation to participate in lessons.

The second paragraph analyzes the results of the pedagogical experiment, with particular attention paid to determining the reliability of the sports-and-technical tests used: shuttle run; shuttle run with ball handling; target passing; close-range shooting and fast break with shooting at the basket. The results of anthropometric research and motor testing to determine the level of physical fitness are discussed.

In the third subchapter, the post-graduate student presents the analysis of the results of the sports-pedagogical formative experiment. It should be noted that the results obtained in the formation of the sports and technical skills of fifth and sixth grade students in the two schools can be interpreted. The statistical significance found in most of the studies in the indicators for technical performance and duration in favor of the students by gender in the language high school compared to those in the control group proves the effectiveness of the experimental methodology applied. An indicator of accelerated skill acquisition shows a greater reduction in performance time and stabilization of motor habits. This reduced performance time should be emphasized in the analysis of effective performance. When analyzing the results for shooting from close range performed under competition conditions, the combination of the game and competition methods should be supplemented when applying the experimental methodology. The post-graduate student uses this methodology well and should describe it.

Logically, the dynamics of the results obtained in the individual tests for boys and girls prove the effectiveness of the experimental methodology applied. The consolidation of variable combinations and their use in game conditions is the goal of training in sports game techniques. The results show that, for the most part, students form stable basic combinations, which are reflected in the specific tests.

Further research into intragroup dynamics (pp. 93, 97, 98, 105, 109, 110, 114, 126) when interpreting the results obtained from the formative sports-pedagogical experiment in support of improving the results of boys and girls from the experimental and control groups.

As a result of the intragroup analysis, it is evident that in the control groups the reduction in these indicators is less pronounced, which shows that the improvement in these groups is mainly due to the general training effect, without a clearly defined process of stabilization and optimization of technique.

The data obtained support the applicability of the methodology as an effective means of developing speed-coordination skills, which are key to successfully mastering the game of basketball at the junior high school level.

Statistical analysis supports the reliability of the results. At the end of the experiment, the relationships between the individual indicators and the increase in interactions between the individual tests of the study contingent are analyzed.

Correlation analysis is applied to establish the dependencies between the variables studied. A merit of the dissertation is the summary of all the results obtained at the end of the third chapter, which allows for their comprehensive assessment and their significance in theoretical and practical terms. At the same time, it is the basis for the conclusions and guidelines for their application in practice.

The results obtained and their interpretation are of interest. As a result of the methodology applied and the adapted games and competitive exercises used, an improvement in the results was observed – an improvement in the values in all six technical tests.

Paragraph III.3.4. presents normative assessment scales for fifth and sixth grade students, differentiated by gender, which is the main contribution of the dissertation.

The dissertation rounds off with conclusions and recommendations that result from the implementation of the formulated tasks and are a consequence of the analysis, providing an answer to the formulated scientific hypothesis.

Based on the above, the following main contributions to practice should be noted:

1. An author's methodology for teaching basketball at the junior high school level has been developed and tested, based on the game method and adapted exercises.

2. A model (system) for assessing the sports and technical skills of 5th and 6th grade students in basketball has been presented, based on a standardized test battery, normative tables, and quantitative criteria, which minimizes the subjective factor in the assessment.

3. A practical toolkit has been developed for physical education and sports teachers in basketball training.

The contributions of the dissertation have both scientific and applied significance and contribute to the enrichment of knowledge in the field of sports training theory and methodology.

The doctoral student has presented three publications related to the topic of the dissertation. The abstract has been prepared in accordance with the requirements.

The dissertation has been checked with the Turnitin anti-plagiarism program. A 6% similarity in the text has been found. Up to 20% similarity is allowed for admission to defense according to the rules of South-West University "Neofit Rilski".

In conclusion, I would like to note that the dissertation „**Formation and assessment of Sport-technical basketball skills of students in the lower secondary educations stage (grades 5-6)**“ submitted for review is well-crafted, both scientifically and structurally. The analysis of the research conducted and the results obtained contribute to the theory and practice of Physical education and sports. The relevance of the research problem, as well as the research carried out and the conclusions and practical recommendations suggested, give me reason to to vote positively and to recommend to the members of the scientific jury to award the educational and scientific degree "Doctor" to Alexander Georgiev Angelov, a post-graduate student enrolled in the full-time program at the the Department of "Theory and Methodology of Physical Education" at the Faculty of Pedagogy in Professional field 1.3. Pedagogy of Education....

10.02.2026

Reviewer:

/assoc. prof. Daniela Tomova PhD/

